

کتاب شناسے

احادیث اعتقادی

www.ketabir

رسول رضوی

سرشناسه : رضوی، رسول، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور : کتاب شناسی احادیث اعتقادی / رسول رضوی
شخصیات نشر : قم : موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.

ISBN: 978 - 964 - 493 - 813 - 9

وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : احادیث - کتاب شناسی
موضوع : احادیث شیعه - کتاب شناسی
رده بندی کنگره : ۱۳۹۳، گردف/z۷۸۳۵
رده بندی دیویی : ۱۶/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی : ۳۶۰۵۸۳۲

کتاب شناسی حدیث اعتقادی

مؤلف: رسول رضوی / هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث
دانشگاه قرآن و حدیث

ویراستار: سعیدرضا علی عسگری، حمدرضا / هیران
صفحه آرا: علی اکبری
طراح جلد: حسین مؤیدی

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث
چاپ: اول / ۱۳۹۳
چاپخانه: دارالحدیث
شمارگان: ۵۰۰
قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان



دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵، تلفن: ۳۷۷۴۰۵۲۳ - ۰۲۵ / ۳۷۷۴۰۵۷۱ - ۰۲۵ / ۳۷۱۸۵ / ۴۴۶۸

نمایشگاه دانشی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) تلفن: ۳۷۷۴۰۵۴۵ - ۰۲۵ / ۳۷۸۴۲۳۱۰ - ۰۲۵ / ۳۷۸۴۲۳۰۹ - ۰۲۵
مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹ تلفن: ۳۷۸۴۲۳۰۹ - ۰۲۵ / ۳۷۸۴۲۳۱۰ - ۰۲۵
فروشگاه شماره «۳» (شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب شرقی ۷) تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲ - ۰۲۱

<http://darolhadith.ir>

darolhadith.20@gmail.com

ISBN: 978 - 964 - 493 - 813 - 9

* کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۲۱.....	پیش‌گفتار
درس اول: کلیات و مفاهیم	
۲۳.....	تعریف کتاب‌شناسی
۲۴.....	گونه‌های کتاب‌شناسی
۲۴.....	شیوه‌های تنظیم اطلاعات کتاب‌شناسی
۲۴.....	تنظیم الفبائی
۲۴.....	تنظیم رده‌ای
۲۵.....	تنظیم تقویمی یا تاریخی
۲۵.....	اهداف کتاب‌شناسی
۲۵.....	فوائد کتاب‌شناسی
۲۶.....	سیر کتاب‌شناسی در میان مسلمانان
۲۸.....	تعریف کتاب‌شناسی احادیث اعتقادی
۲۸.....	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
۲۸.....	پرسش و پژوهش

درس دوم: کتاب سلیم بن قیس

۳۱.....	اوضاع علمی فرهنگی قرن اول هجری
۳۲.....	عوامل گسترش کتابت در قرن اول

۳۳	موانع گسترش نگارش کتاب در قرن اول
۳۵	کتاب‌های تألیف شده شیعیان در قرن اول
۳۷	کتاب سُلَیم بن قیس
۳۷	شرح حال مؤلف
۳۷	دیدگاه‌ها درباره کتاب
۳۸	محتوای کتاب
۳۹	اختار و ویژگی‌های کتاب
۳۹	منابع کتاب
۳۹	شیوه و روش ریف
۴۰	راویان کتاب
۴۰	اشکال‌های مطرح شده درباره کتاب
۴۴	نسخه‌شناسی کتاب
۴۵	کارهای انجام شده درباره کتاب
۴۵	تحقیق و تنظیم برای چاپ
۴۵	چاپ‌ها
۴۵	ترجمه‌ها
۴۶	منتخب‌نویسی
۴۶	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
۴۶	پرسش و پژوهش
	درس سوم: کتاب توحید مفضل و اهل‌بیت
۴۷	اوضاع علمی و فرهنگی قرن دوم هجری
۴۸	عوامل گسترش کتابت در قرن دوم
۵۱	کتاب‌های اعتقادی شیعیان در قرن دوم هجری

۵۲	۱. کتاب توحید مفصل
۵۲	شرح حال مؤلف
۵۳	تألیفات
۵۴	محتوای کتاب توحید مفصل
۵۴	ویژگی های کتاب
۵۵	دیدگاه ها در باب انتساب کتاب
۵۶	نسخه شناسی کتاب
۵۶	چاپ های کتاب
۵۷	کارهای انجام شده درباره کتاب
۵۷	ترجمه ها
۵۷	شرح ها
۵۸	دیگر کارها
۵۹	۲. کتاب اهلیله
۵۹	محتوای کتاب
۶۰	جایگاه کتاب
۶۰	انگیزه نگارش کتاب
۶۱	ساختار و ویژگی های کتاب
۶۱	نسخه شناسی کتاب
۶۲	کارهای انجام شده درباره کتاب
۶۲	ترجمه ها
۶۲	چاپ ها
۶۲	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
۶۳	پرسش و پژوهش

درس چهارم: کتاب الايضاح و کتاب بصائر الدرجات

- ۶۵..... اوضاع علمی، فرهنگی قرن سوم هجری
- ۶۷..... کتاب‌های کلامی و اعتقادی شیعیان در قرن سوم
- ۶۷..... ۱. کتاب الايضاح فی الرد علی سایر الفرق اصولاً و فروعاً
- ۶۸..... شرح حال مؤلف
- ۷۰..... محتوای کتاب ايضاح
- ۷۰..... شرح کلامی فضل بن شاذان در الايضاح
- ۷۲..... ویژگی‌ها و ساختار کتاب
- ۷۲..... نسخه‌شناسی کتاب
- ۷۳..... دیدگاه‌ها درباره کتاب
- ۷۵..... جمع‌بندی
- ۷۵..... کارهای انجام شده درباره کتاب
- ۷۵..... چاپ‌ها
- ۷۵..... ترجمه
- ۷۵..... معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
- ۷۷..... ۲. کتاب بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد
- ۷۷..... شرح حال مؤلف
- ۷۸..... استادان و شاگردان صفار قمی
- ۷۸..... محتوای کتاب
- ۷۹..... ساختار و ویژگی‌های کتاب
- ۸۰..... نسخه‌شناسی کتاب
- ۸۱..... رابطه بصائر الدرجات با منتخب بصائر الدرجات
- ۸۲..... کارهای انجام شده درباره بصائر الدرجات
- ۸۲..... معرفی منبع برای مطالعه بیشتر

پرسش و پژوهش..... ۸۳

درس پنجم: کتاب الکافی و کتاب الغیبة

اوضاع علمی فرهنگی قرن چهارم هجری..... ۸۵

کتاب‌های کلامی و اعتقادی شیعیان در قرن چهارم..... ۸۷

۱. کتاب الکافی..... ۸۸

شرح حال مؤلف..... ۸۸

استادان و شاگردان شیخ کلینی..... ۸۹

تألیفات شیخ کلینی..... ۸۹

جایگاه کتاب..... ۹۰

ساختار و ویژگی‌های کتاب..... ۹۰

محتوای کتاب..... ۹۱

سلسله روایی..... ۹۲

نسخه‌شناسی..... ۹۲

کارهای انجام شده درباره الکافی..... ۹۳

شرح‌ها..... ۹۳

حاشیه‌ها و تعلیقات..... ۹۳

ترجمه‌ها..... ۹۴

چاپ‌ها..... ۹۴

تصحیح‌ها..... ۹۴

معرفی منابع برای مطالعه بیشتر..... ۹۴

۲. کتاب الغیبة نعمانی..... ۹۵

شرح حال مؤلف..... ۹۵

محتوای کتاب..... ۹۶

ساختار و ویژگی‌های کتاب..... ۹۷

- ۹۸..... روش مؤلف
- ۹۸..... نسخه‌شناسی
- ۹۹..... کارهای انجام گرفته درباره کتاب
- ۹۹..... معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
- ۹۹..... پرسش و پژوهش

درس ششم: کتاب التوحید و کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام

- ۱۰۱..... ۱. کتاب التوحید
- ۱۰۱..... شرح حال مؤلف
- ۱۰۲..... تألیفات شرح صدر
- ۱۰۳..... محتوای کتاب التوحید
- ۱۰۳..... ساختار کتاب
- ۱۰۴..... انگیزه نگارش کتاب
- ۱۰۴..... ویژگی‌های کتاب
- ۱۰۵..... پیشینه توحیدنویسی
- ۱۰۵..... نسخه‌شناسی کتاب
- ۱۰۶..... کارهای انجام شده درباره کتاب
- ۱۰۶..... شرح‌ها
- ۱۰۷..... ترجمه‌ها
- ۱۰۷..... معرفی منبع برای مطالعه بیشتر
- ۱۰۸..... ۲. کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام
- ۱۰۸..... محتوای کتاب
- ۱۰۸..... ساختار کتاب
- ۱۰۹..... انگیزه نگارش کتاب
- ۱۱۰..... پیشینه نگارش اخبار الرضا علیه السلام

۱۱۰		ویژگی های کتاب
۱۱۱		نسخه شناسی کتاب
۱۱۱		کارهای انجام شده درباره کتاب
۱۱۱		ترجمه ها
۱۱۲		شرح ها
۱۱۲		معرفی منابع رای مطالعه بیشتر
۱۱۳		پرسش و پژوهش
		درس هفتم: کتاب تصحیح اعتقادات الإمامیه و کتاب نهج البلاغه
۱۱۵		اوضاع علمی و فرهنگی قرن پنجم هجری
۱۱۷		کتاب های کلامی و اعتقادی تألیف و بیان در قرن پنجم
۱۱۷		۱. کتاب تصحیح اعتقادات الإمامیه
۱۱۷		شرح حال مؤلف
۱۱۸		تألیفات
۱۱۸		محتوای کتاب
۱۱۹		ساختار کتاب
۱۱۹		پیشینه اعتقادنگاری
۱۲۰		ویژگی های کتاب
۱۲۰		نسخه شناسی
۱۲۱		کارهای انجام شده درباره کتاب
۱۲۱		معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
۱۲۲		۲. کتاب نهج البلاغه
۱۲۲		شرح حال مؤلف
۱۲۳		محتوای کتاب
۱۲۴		ساختار کتاب

۱۲۵	پیشینه کتاب.....
۱۲۵	انگیزه نگارش کتاب.....
۱۲۶	منابع نهج البلاغه.....
۱۲۶	کارهای انجام شده درباره کتاب.....
۱۲۷	شرح‌های نهج البلاغه.....
۱۲۷	مستدرکات نهج البلاغه.....
۱۲۷	مجموعه‌های فارسی نهج البلاغه.....
۱۲۸	کتاب‌های موضوعات نهج البلاغه.....
۱۲۸	نسخه‌شناسی.....
۱۲۹	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر.....
۱۲۹	پرسش و پژوهش.....

درس هشتم: کتاب تنزیه الأنبياء و کتاب الشافی

۱۳۱	۱. کتاب تنزیه الأنبياء.....
۱۳۱	شرح حال مؤلف.....
۱۳۲	محتوای کتاب.....
۱۳۳	ساختار کتاب.....
۱۳۳	ویژگی‌های کتاب.....
۱۳۴	انگیزه نگارش کتاب.....
۱۳۴	پیشینه کتاب.....
۱۳۵	نسخه‌شناسی.....
۱۳۶	کارهای انجام شده درباره کتاب.....
۱۳۷	۲. کتاب الشافی.....
۱۳۷	محتوای کتاب.....
۱۳۸	ساختار کتاب.....

۱۳۸	انگیزه نگارش کتاب
۱۳۹	ویژگی های کتاب
۱۳۹	پیشینه
۱۴۱	نسخه شناسی
۱۴۱	کارهای انجام شده درباره کتاب
۱۴۲	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
۱۴۲	پرسش و پاسخ
	درس نهم: کتاب بشارۃ المصطفی لشعبة المرتضى و کتاب الاحتجاج علی اهل اللجاج
۱۴۵	اوضاع سیاسی اجتماع در علی قرن ششم هجری
۱۴۷	۱. کتاب بشارۃ المصطفی لشعبة المرتضى
۱۴۷	شرح حال مؤلف
۱۴۸	محتوای کتاب
۱۴۸	ساختار کتاب
۱۴۹	انگیزه نگارش کتاب
۱۴۹	نسخه شناسی
۱۵۰	کارهای انجام شده درباره کتاب
۱۵۰	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
۱۵۱	۲. کتاب الاحتجاج علی اهل اللجاج
۱۵۱	شرح حال مؤلف
۱۵۲	محتوای کتاب
۱۵۳	ساختار کتاب
۱۵۳	انگیزه نگارش کتاب
۱۵۳	کارهای انجام شده درباره کتاب
۱۵۳	ترجمه ها

- ۱۵۴..... شرح‌ها
- ۱۵۴..... نسخه‌شناسی
- ۱۵۵..... معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
- ۱۵۵..... پرسش و پژوهش
- درس دهم: کتاب الخرائج و الجرائح و کتاب عمدة عیون صحاح الأخبار فی مناقب الأبرار
- ۱۵۷..... اوداع اجتماعی، سیاسی و علمی قرن ششم هجری
- ۱۵۸..... کتاب الخرائج و الجرائح
- ۱۵۸..... شرح حال و سوابق
- ۱۵۹..... محتوای کتاب
- ۱۶۰..... ساختار کتاب
- ۱۶۱..... کارهای انجام شده درباره کتاب
- ۱۶۱..... ترجمه‌ها
- ۱۶۱..... چاپ
- ۱۶۲..... نسخه‌شناسی
- ۱۶۲..... معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
- ۱۶۳..... ۲. کتاب عمدة عیون صحاح الأخبار فی مناقب إمام الأئمة
- ۱۶۳..... شرح حال مؤلف
- ۱۶۴..... محتوای کتاب
- ۱۶۵..... ساختار کتاب
- ۱۶۵..... نسخه‌شناسی
- ۱۶۶..... کارهای انجام شده درباره کتاب
- ۱۶۶..... معرفی منابع برای مطالعه بیشتر
- ۱۶۷..... پرسش و پژوهش

درس یازدهم: کتاب کشف المحجّة لِثَمَرَةِ المَهْجَةِ و کتاب کشف الغمة فی معرفة الأئمة	
اوضاع اجتماعی، سیاسی و علمی قرن هفتم.....	۱۶۹
۱. کتاب کشف المحجّة لِثَمَرَةِ المَهْجَةِ.....	۱۷۰
شرح حال مؤلف.....	۱۷۱
محتوای کتاب.....	۱۷۲
ساختار کتاب.....	۱۷۳
انگیزه نگارش کتاب.....	۱۷۴
نسخه شناسی.....	۱۷۴
کارهای انجام شده در باره کتاب.....	۱۷۴
ترجمه ها و تصحیح.....	۱۷۴
معرفی منابع برای مطالعه بیشتر.....	۱۷۵
۲. کتاب کشف الغمة فی معرفة الأئمة.....	۱۷۶
شرح حال مؤلف.....	۱۷۶
محتوای کتاب.....	۱۷۷
ساختار کتاب.....	۱۷۸
انگیزه نگارش کتاب.....	۱۷۸
ویژگی های کتاب.....	۱۷۸
نسخه شناسی.....	۱۷۹
کارهای انجام شده درباره کتاب.....	۱۷۹
معرفی منبع برای مطالعه بیشتر.....	۱۸۰
پرسش و پژوهش.....	۱۸۰

درس دوازدهم: کتاب کشف الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام

و کتاب الصراط المستقیم الی مستحقّی التقدیم

اوضاع اجتماعی، سیاسی و علمی قرن هشتم و نهم هجری.....	۱۸۱
--	-----

۱. کتاب کشف الیقین فی فضائل أمير المؤمنين (ع) ۱۸۳
- شرح حال مؤلف ۱۸۴
- محتوای کتاب ۱۸۵
- ساختار کتاب ۱۸۶
- انگیزه نگارش کتاب ۱۸۶
- نسخه‌شناسی ۱۸۷
- کارهای انجام شده درباره کتاب ۱۸۷
- معرفی منابع برای مطالعه بیشتر ۱۸۸
۲. کتاب الصراط المستقیم إلى مستحقى التقديم ۱۸۹
- شرح حال مؤلف ۱۸۹
- محتوای کتاب ۱۹۰
- ساختار کتاب ۱۹۱
- انگیزه نگارش کتاب ۱۹۱
- نسخه‌شناسی ۱۹۲
- کارهای انجام شده درباره کتاب ۱۹۲
- معرفی منابع برای مطالعه بیشتر ۱۹۲
- پرسش و پژوهش ۱۹۳
- درس سیزدهم: کتاب الصوارم المهرقة و کتاب نوادر الأخبار ۱۹۳
- اوضاع و احوال علمی و فرهنگی قرن دهم و یازدهم هجری ۱۹۵
۱. کتاب الصوارم المهرقة ۱۹۶
- شرح حال مؤلف ۱۹۷
- محتوای کتاب ۱۹۸
- ساختار و ویژگی‌های کتاب ۱۹۹
- انگیزه تألیف کتاب ۱۹۹

نسخه‌شناسی و کارهای انجام شده درباره کتاب.....	۲۰۰
معرفی منابع برای مطالعه بیشتر.....	۲۰۰
۲. کتاب نوادر الأخبار فیما يتعلق بأصول الدین.....	۲۰۱
شرح حال مؤلف.....	۲۰۱
محتوای کتاب.....	۲۰۲
ساختار و ویژگی‌های کتاب.....	۲۰۲
شیوه و روش مؤلف.....	۲۰۳
انگیزه نگارش کتاب.....	۲۰۴
نسخه‌شناسی و کارهای انجام شده درباره کتاب.....	۲۰۴
معرفی منابع برای مطالعه بیشتر.....	۲۰۵
پرسش و پژوهش.....	۲۰۵
درس چهاردهم: کتاب بحارالانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار	
و کتاب عوالم العلوم و المعارف و الأحوال	
اوضاع و شرایط علمی و فرهنگی قرن دوازدهم هجری.....	۲۰۷
۱. بحارالانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار.....	۲۰۸
شرح حال مؤلف.....	۲۰۸
محتوای کتاب.....	۲۱۲
ساختار و ویژگی‌های کتاب.....	۲۱۳
شیوه و روش مؤلف.....	۲۱۴
انگیزه تألیف کتاب.....	۲۱۶
نسخه‌شناسی.....	۲۱۶
کارهای انجام شده درباره کتاب.....	۲۱۷
ترجمه‌ها.....	۲۱۷
معرفی منابع برای مطالعه بیشتر.....	۲۱۸

۲. کتاب عوالم العلوم و المعارف و الأحوال ۲۲۰
- شرح حال مؤلف ۲۲۰
- محتوای کتاب ۲۲۱
- ساختار و ویژگی های کتاب ۲۲۱
- نسخه‌شناسی ۲۲۳
- کارهای انجام شده درباره کتاب ۲۲۴
- معرفی منابع برای مطالعه بیشتر ۲۲۴
- پیش و پژوهش ۲۲۴
- درس پانزدهم: کتاب حق‌الیقین فی معرفة اصول الدین و کتاب دلائل الصدق لنهج الحق
- اوضاع سیاسی و علمی و فرهنگی و چهاردهم هجری ۲۲۵
۱. کتاب حق‌الیقین فی معرفة اصول الدین ۲۲۷
- شرح حال مؤلف ۲۲۷
- محتوای کتاب ۲۲۸
- ساختار و ویژگی های کتاب ۲۲۸
- شیوه و روش مؤلف ۲۲۹
- کارهای انجام شده درباره کتاب ۲۳۰
- معرفی منابع برای مطالعه بیشتر ۲۳۰
۲. کتاب دلائل الصدق لنهج الحق ۲۳۱
- شرح حال مؤلف ۲۳۱
- محتوای کتاب ۲۳۲
- ساختار کتاب ۲۳۲
- ویژگی های کتاب ۲۳۳
- انگیزه نگارش کتاب ۲۳۳
- کارهای انجام شده درباره کتاب ۲۳۴

۲۳۵	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر.....
۲۳۵	پرسش و پژوهش.....
	درس شانزدهم: کتاب الغدير و کتاب موسوعة العقائد الاسلامية
۲۳۷	اوضاع سياسی، اجتماعی و علمی قرن چهاردهم و پانزدهم هجری.....
۲۳۹	۱. کتاب الغدير فی الکتاب و السنة و الأدب.....
۲۳۹	شرح حال مؤلف.....
۲۴۰	جایگاه کتاب.....
۲۴۰	محتوای کتاب.....
۲۴۱	ساختار کتاب.....
۲۴۱	ویژگی های کتاب.....
۲۴۲	کارهای انجام شده درباره کتاب.....
۲۴۳	معرفی منبع برای مطالعه بیشتر.....
۲۴۴	۲. کتاب موسوعة العقائد الاسلامية فی الکتاب و السنة.....
۲۴۴	شرح حال مؤلف.....
۲۴۵	محتوا و ساختار کتاب.....
۲۴۵	ویژگی های کتاب.....
۲۴۵	شیوه و روش مؤلف.....
۲۴۶	کارهای انجام شده درباره کتاب.....
۲۴۶	پرسش و پژوهش.....
۲۴۷	فهرست منابع.....

پیش گفتار

در میان نگاهشته‌های دانشمندان امامیه از قرن اول تا کنون، گونه‌ای از کتاب‌ها برای بیان و تبیین باورهای اعتقادی امامیه و نشان دادن جهان‌بینی اصیل اسلام، از شیوه استدلالی - حدیثی استفاده کرده‌اند. بررسی و شناسایی این کتاب‌های خاص افزون بر نشان دادن اتصال حدیث امامیه به عصر رسول الله ﷺ و عصر حضور ائمه علیهم‌السلام، وجود جریان فکری - روشی خاصی در میان شاگردان امامان و نمای بعدی شیعه را نشان می‌دهد. ارائه گزارشی مفصل از این جریان فکری - روشی و بازسازی آن مستلزم پژوهشی گسترده و پردامنه است و در قالب یک یا چند کتاب نمی‌تواند، ولی می‌توانیم بازخوانی کوتاهی از داستان جریان یادشده داشته باشیم؛ کاری که در این کتاب، ضمن معرفی برخی کتاب‌های حدیثی - اعتقادی نگارش‌یافته از قرن اول تا قرن نهم هجری، اتفاق افتاده است و سعی شده تا اصالت و مستند بودن این کتاب‌ها و زمینه‌های پیدایش و تألیف آنها هرچند به اجمال بیان شود. به همین منظور در هر درسی از درس‌های شانزده‌گانه کتاب، به معرفی دو کتاب از کتاب‌های شاخص جریان یادشده در هر قرن پرداخته شده و در طول درس، گزارشی اجمالی از محتوا، ساختار، مؤلف و نسخه‌های موجود آن کتاب، ارائه شده است. البته قبل از معرفی کتاب‌ها و در آغاز هر درس، سخنی کوتاه از اوضاع سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و علمی قرن مورد نظر به میان

آمده تا زمینه‌های فرهنگی و علمی تألیف کتاب‌ها، بهتر تبیین شوند. افزون بر آن، با معرفی کارهای انجام شده درباره کتاب‌های هر درس، گستره نفوذ و تأثیرگذاری آنها بر جامعه علمی - فرهنگی نشان داده شده و امکان ارزش‌سنجی علمی کتاب‌های یادشده مهیا گشته است. طبیعی است برای تکمیل مطالب یادشده، مطالعه برخی منابع بیرونی لازم بود که برای برآوردن این نیاز، برخی از منابع مطالعاتی مهم در آخر درس معرفی شده‌اند. با این حال، به نظر می‌رسد درخواست از دانش‌پژوه برای ارائه گزارش کتاب‌شناسی از کتاب‌های همگون در کاربردی شدن مباحث کتاب و تکمیل معرفی جریان حدیسی اعتقادی مؤثر خواهد بود.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم تا از عنایت و تلاش استادان بزرگوار، جناب حجة الاسلام والمسلمین علی صدرايي خویی و حجة الاسلام والمسلمین عبدالرحیم سلیمانی بهبهانی و نیز جناب آقای رسول رضوی که با پیشنهادهای ارزشمند خود، بر کمال این اثر افزودند، قدردانی کنم.

قم، رسول رضوی

۱۳۹۳/۴/۸